

Оксана ПОКЛОНСЬКА
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Анна СОБОЛЬ
здобувачка вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ПРОСТОРІ, ЧАСІ ТА ЗА КОЛОМ ОСІБ

Цивільне право тим чи іншим чином стосується кожного громадянина держави. До вивчення цивільного законодавства, звертається багато науковців, що вивчають сучасний стан, перспективи, працюють над розвитком та удосконаленням. До найвідоміших науковців, що займаються вивченням цивільного законодавства, можна віднести: Анапасюк М., Батожська О., Бондар О., Вакулович Е. та інші [1, с. 3].

Поняття цивільного законодавства включає у собі систему нормативних актів, в яких формалізоване цивільне право, як галузь права. Тому, цивільне законодавство – це форма вираження цивільного права як галузі права. Варто зазначити, що у системі слід виокремлювати два рівні нормативних актів – законні та підзаконні акти. Що стосується саме законних, то до даної категорії належать акти, що мають підпорядкування Верховною Радою України [2].

Основним Законом є Конституція України, яка має найвищу юридичну силу і втілює принцип верховенства права. У Конституції встановлюються основні соціальні цінності, пріоритети правового регулювання, сформовано місце визнаних Україною міжнародних договорів як частини національного права (ст 9), встановлено загальні засади економічного порядку, приналежності основних благ, можливості користування природними благами, тягару власності, засади її охорони. Також, встановлено засади запровадження і підтримки правопорядку, основних прав та свободи людини, рівності, невичерпності прав, основних прав на життя, здоров'я, повагу гідності, особистої недоторканості, недоторканності житла, утворення громадських організацій, право приватної власності, свободу літературної, художньої, наукової, технічної творчості, та ін [2].

Наступним важливим нормативно правовим актом є Цивільний кодекс України (далі – ЦК України), який складається з шести основних книг, які, безпосередньо, розбиті на окремі розділи, глави, параграфи, статті з урахуванням поділу цивільних правовідносин [1, с. 19].

Перша книга має назву «Загальна частина», де описано норми загального характеру, у другій книзі «Особисті немайнові права фізичних осіб» розкриваються зміст особистих немайнових прав, перелік способів їх захисту. Третя книга «Речове право» вказуються володіння, право власності, сервітутні права, права користування чужою землею для сільськогосподарських потреб та ін. Четверта книга має назву «Право інтелектуальної власності», де описано саме підхід щодо використання майнових прав на результати творчої діяльності. У п'ятій книзі «Зобов'язальному праві» вказано договірні зобов'язання, особливості договірного права. Що стосується останньої, шостої книги – «Спадкове право», то саме тут описано структуру, загальні положення, права власника розпорядитися своїм майном після його смерті [1, с. 19].

Отже, розглянемо дію цивільного законодавства у різних аспектах – у часі, просторі та за колом осіб .

У часі, дія актів цивільного законодавства, включають в собі пряму дію – акти, що регулюють відносини, що виникли з дня чинності. Якщо відносини цивільного законодавства виникли раніше, то новий акт застосовується до прав та обов'язків, з моменту набрання ним чинності. Не допускається зворотна дія, окрім ситуацій, що мають пом'якшувальну відповідальність осіб, або скасування цивільної відповідальності [2].

Дія цивільного законодавства у просторі полягають у відносинах, що регулюються по всій території України. Важливо зазначити, що відносини повсюди регулюються однаково, і не підлягають відмінностям.

Акти цивільного законодавства поширюються на усіх учасників цивільних відносин, що

знаходяться на території України. Відповідно до ст. 2 ЦК України учасниками цивільних відносин є фізичні та юридичні особи, держава Україна, АРК, територіальні громади, інші суб'єкти публічного права. У деяких випадках передбаченим договором або законом, акти можуть поширюватися на іноземні держави [2].

Дія актів тлумачення за колом осіб – це їх поширення на певні категорії суб'єктів права. Однак науковець Малишев Б. вказує, що дія інтерпретаційних актів за колом осіб залежить від того, які перед нами акти тлумачення: загальні (нормативно-інтерпретаційні) чи індивідуальні (казуальні). Вважається, що перші містять не персоніфіковані за колом осіб приписи і звернені до відносно не визначеного кола осіб [3].

Отже, можна зробити висновок, що цивільне законодавство є фундаментальною складовою прав людини, обов'язків, включає у собі різні аспекти, а саме основні положення, соціальні цінності, пріоритети правового регулювання, засади підтримки правопорядку, напрями та гарантії захисту прав та інтересів. Тобто, це права та обов'язки, нормативи, що використовує кожен громадянин своєї держави. Наукова цінність даної теми потребує подальшого розвитку, тому деякі аспекти залишаються невирішеними. Дія цивільного законодавства поділяється на три складові – у просторі, часі та за колом осіб. У науковій роботі було визначено, що у часі, дія актів цивільного законодавства, включають в собі пряму дію – акти, що регулюють відносини, що виникли з дня чинності. Дія цивільного законодавства у просторі полягають у відносинах, що регулюються по всій території України. Акти цивільного законодавства поширюються на усіх учасників цивільних відносин, що знаходяться на території України і мають однакові права.

1. Кройтор В. А, Кухарева О. Є. Цивільне право України. У двох частинах. Частина 1. Навчальний посібник. 2016. 284 с.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

3. Малишев Б. В. Застосування норм права (теорія і практика): навч. посібник. К.: Реферат, 2010.

Андрій КОРЕНЕВ

голова Дніпропетровського
окружного адміністративного суду,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

Уляна ГУНЬКО

здобувачка вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОРУШЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ СУВЕРЕНІТЕТУ УКРАЇНИ

Основними об'єктами забезпечення національної безпеки держави є суверенітет і територіальна цілісність, які забезпечують належні умови для реалізації конституційних прав і свобод громадян. Тому забезпечення та підтримка її суверенітету є важливим пріоритетом у створенні безпеки держави як самостійного та автономного цілого.

Першим кроком до незалежності стало прийняття 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України, яка визначалася як перевага, незалежність, повнота і неподільність української влади в тодішній Українській Радянській Соціалістичній Республіці, а також незалежність і рівність держави СРСР у зовнішніх відносинах.

Пізніше Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р., розвиваючи положення Декларації, урочисто проголошено створення незалежної держави – України, заснованої на засадах незалежності, неподільності та недоторканності її території [1, с. 12-16].

Суверенітет є не тільки історичною категорією, але й характеризує політико-правову природу державного управління; свою територію зі сфер влади інших держав. Суверенітет – це насамперед юридичне визначення становища держави, тоді як юрисдикція держави характеризує конкретні